

Ауафытәыәса изинқәа Зегъеицырзеигъшу Адекларация

Алагалажәа

Дызустзаалак, ауаатәыәсатә таацәара иалахәу ихәтыри, иара иузиқәымтхо имоу изинқәеи, ахақәитреи, аиашареи, адунеижәларбжъаратәи атынчреи шыәтас ишрымоу хшыәзышьтра азуа,

иара убас ауафы изинқәа ратәамбарей хырәаа рымтареи, ламыс змоу дарбанзаалак изымычхаша агыгшәыгратә хымәагъгашьа акынза ауафы дышнанагахьо еилкааны, насгъы ауафы иажәеи идунеихәагъшышьеи дрықәйтны, ашәареи амамзаареи дыдмыргәақуа – адунеи иахьабалак абри афызә агъстәзаара агъцара ауафы зегъ иреихәу игәыбрақәа ишыруакыу хшыәзышьтра азуа,

иара убас, ауафы аңьамыжәеи ахәуреи иаартны дырфамгылар ада царта имамқәа акынза инамгараз, ауафы изинқәа азакуан амчра иамыхьчар ада гъсыхәа шықам хшыәзышьтра азуа,

иара убас ажәларқәа реиәызара аизхәзыжъара ацхыраара шатахыу хшыәзышьтра азуа,

иара убас Еиду Амилатқәа Реиәкаара иалахәу ажәларқәа ауаф иахадароу изинқәеи, ипатуи, ауаф ихәтара аҳаракырей, хәцеи гъхәыси зинла реикарарей – абарт зегъ рахь ирымоу агәрагара рыгъқәагъта акны ишьақәрбжәаны ауаажәларратә җиарей ауаф еиха ахақәитра иманы игъстәзаара аиғьтәрей иацхраарц шырызбаз хшыәзышьтра азуа,

иара убас еилахәу ахәынтқаррақәеи Еиду Амилатқәа Реиәкаареи рус еицурала, зегъ еицырзеигъшу ахәтыреиқәцдарей ауафытәыәса изинқәеи иахадароу ихәқәитрақәеи рымәагъгара иацхраарц ахырызбаз хшыәзышьтра азуа,

иара убас арт азинқәеи ахақәитрақәеи еицеигъшны зегъ рзы аилкаарей, рхы иадыртдаз абри аус анагзарей атцак ду шрымоу хшыәзышьтра азуа

Ассамблеиа Хада

ирыланахәоит ауафытәыәса изинқәа Зегъеицырзеигъшу Адекларация, ажәларқәеи ахәынтқаррақәеи зегъы зынагзара реазыршәо хықәкык аҳасабала иахәагъшны, дарбанзаалак ауафы, аилазаара иарбан хуҗазаалакгы абри Адекларация рхы иархәаны, атцарадырра алартцәара амәала абарт азинқәеи ахақәитрақәеи хәтыр рықәцдара иацхраауа, еиуеигъшым амилаттәи, жәларбжъаратәи апрогрессивтә усхкқәа рынагзарала, иахьабалк, Еиду Амилатқәа Реиәкаара иалахәу ахәынтқаррақәа рыкнеигъш, урт рнапатцака икоу атәылақәа ирықәнхо ажәларқәагы еицырзеигъшны ирыдыркыларц, иагъынарыгзаларц азы.

Ахәтаң 1

Дарбанзаалак ауафы дшоуп ихы дақәйтны. Ауаа зегъ зинлеи патулеи еикароуп. Урт ирымоуп ахшыи аламыси, дара дарагъ аешьеи аешьеи реигъш еизыказароуп.

Ахүтаң 2

Дарбанзаалак ауафы абри Адекларация ирыланахәо азинқәеи ахақәитрақәеи зегъ имазароуп, милатлеи, хәцалеи гъхәыслеи, бызшәалеи, хылтцшьтралеи, динлеи, маллеи, матцуралеи, нхартә тыгълеи дунеихәагъшышьәлеи, цәагъшшәахәылеи дызтцазкузаалак.

Иара убас дахьықәнхо атәыла аполитикатә, азинтә, ма Адунеижәларбжъаратәи астатус зеигъшразаалак, уи атәыла хьыгъшымзаргъ, ма ахатә напхгара амамкуа азәыр инапатцака иказагъ, мамзаргъы даеакала ахақәитра наза амамзаргъы.

Ахәтаң 3

Дарбанзаалак ауафы агъстәзаареи, ахақәитреи, хәтала азә диламкысуа аказаареи рзин имоуп.

Ахәтаң 4

Дарбанзаалак ауафы атәра дтаргыламзароуп, ма акгы дақәйтымкәа еазә инапатцака дыкамзароуп; атәрей атәытиирей зеиуахк рылазаалакгы рзин ықам.

Ахәтаң 5

Дарбанзаалак ауафы ирхәацәарара, иргәәкра, иахәтыр аларкәра, иакәым иакәыршәара залшом.

Ахәтаң 6

Дарбанзаалак ауафы, тәылас дахьыказаалакгы азин имоуп иара изинхәтара азхарцаларц.

Ахәтәч 7

Азакәан аҕаһхәа ауаа зегь еикароуп, насгьы еилых Камтәкәа азин рымоуп азакәан еикараны иахьчаларц. Дарбанзалак ауааы изинкәа реилагара, ма игәы иатәхымкәа зинеилагарак иалархәра азакәан иалнамыршозароуп.

Ахәтәч 8

Дарбанзаалак ауааы аконституциа ма азакәан иртәз ихадароу изинкәа анааилагаха азин имоуп иашьашәалоу амчхара змоу амилаттә усзбартала изинкәа реиташьақәыргыларә.

Ахәтәч 9

Дарбанзаалак ауааы хаҳәатәыла ирбаандаәтәра, иаанкыларә, мамзаргьы иқәцара калом.

Ахәтәч 10

Дарбанзаалак ауааы, иара изинкәеи уалс идуи еилкаахарцаз, насгьы иара идьиртәоз ашьаубатә аара тәтәбәыс иамоу ашьақәыргылараз азин имоуп зегьы рзы икоу аикарара ихы иархәаны иус аартны, иашалә, ихьыһшым аусзбара иазбартә ақатцара.

Ахәтәч 11

Дарбанзаалак, ацәгьара кәитцеит хәа ахара здыртәз ауааы, азин имоуп аара змам хәа дыһхьазазарц, иду аара азакәанмәа инақәыршәаны, иаарту усзбаралә еилырганы ишьақәыргылахаанзә. Аара здыртәо изаһцәхароуп закәанлә ихы ихьчартә еигьш атагылазаашьақәа.

Дарбанзаалак ауааы заа икайтәхьаз ирахәым уск ма иуалһшья ахьынеимыгзәз азы аус дәтәны иқәзбара калом, аара зхаидьиртәо аус инапы аналакыз амилаттә закәан ма адунеижәларбжьаратәи азин ас еигьш икоу аус цәгьоураны иамһхьазозтгьы. Насгьы еиҳә еицәоу хьырхура дузақәыршәом, ацәгьара аниуаз аамтәз хьырхушьас иказ аамчыдрахәз.

Ахәтәч 12

Дарбанзаалак ауааы ихатәи итаацәаратә һүстәзаареи хаҳәатәыла, азакәан иатцәнамкуә аһьырхагахара азәгьы азин имам, иара убасгьы инхарта тыһи, шәкәыла-бығышәыла имоу аимадарақәа рымазеи, ихьз-игьшеи иаҳәтыри кьыс рықәым. Дьыустәзаалак абас еигьш ианиһьырхагаха ма ианилакьыс аамтәз азакәан дахьчароуп.

Ахәтәч 13

Дарбанзаалак ауааы ҳәынтқаррас дахьыказаалакгьы дахцә-дахьаауеи, иахьааитәххалак итыз-тыһ алхреи дрықәитуп.

Дарбанзаалак ауааы иарбан тәылазаалакгьы, иара итәылагь убрахь иналатцән далтцны ацареи иһүсадгьылахь ахынхәреи рзин имоуп.

Ахәтәч 14

Дарбанзаалак ауааы иара итәылаф дькфәацалан дрымазар, азин имоуп даеа тәым тәылак афы ахьтәахьирта аһшаара.

Ари азин хархәара амоуроуп, аполитикатә цакы змоу ацәгьоура акәымкәа ус даеа цәгьоурак иуызар, мамзаргьы Еиду Амилатқәа Реиқәара ахьқәкәеи апринципқәеи ирфәгыло уск иадхәалазар.

Ахәтәч 15

Дарбанзаалак ауааы азин имоуп атәылауаф хәа ахьз аиура.

Дарбанзаалак ауааы хаҳәатәыла итәылауафәра ма итәылауафәра аһсахразы имоу азин иалхәдаара калом.

Ахәтәч 16

Зықәра назоу арһарацәеи аҳәса хәцқәеи цәаһшшәахәыла, милатлә ма динхатцаралә хәа һүкра камтәкуә атаацәара алалара азин рымоуп. Урт атаацәара ианалалә аамтәзгьы, таацәаракны ианеицынхогы, мамзаргьы еилытцуазар азәи азәи зинлә еикароуп.

Атаацәара алаларазы ашәкәтагалара кәлоит атаацәара иалалә рфьцьягьы иртахны, еиқәшаҳатны еибагозар.

Атаацәара һүсабаратәлә ауажәларратә еилазаара гәцәс иамоуп, убри акынтә аилазаарагь аҳәынтқаррагь атаацәара рыхьчозароуп.

Ахәтәч 17

Дарбанзаалак ауағы азин имоуп амазара ихала ма ғааыоукы дрылаханы ғұшәымара азиуа дықазарц.

Азәымзар азәгы хақәатәыла имазара имхра калом.

Ахәтаң 18

Дарбанзаалак ауағы ихәыцрей, иламыси, идинхатцарей дрықәйтны ақазаара азин имоуп; ари азинахь иатцанакуеит ауағы идинхатцарей идунеихәәпшышьей рыпұсахра ақәйтра ахылшо, азин имоуп иара убасғы идини идунеихәәпшышьей рыматц иулар ихала, ма еғырт ауаа дрылаханы, иаартны, мамзарғы хаз чыдала, еиуеипшыым анцаахатцара иацу ариуалтә цасқәеи аусхкқәеи рынағзара.

Ахәтаң 19

Дарбанзаалак ауағы иара идунеихәәпшышьә дақәйтуп, насғы ишитәхыу уи аарпұшра азин имоуп; ари азин иатцанакуа-досу иара идунеихәәпшышьә пұымкрыда дықәныкәалар илшоит, иара убасғы дарбанзаалак ақәынтқарратә хәақәа днырымкыло, ишааитәххалак, еиуеипшыым адыррақәеи аидеақәеи рыпұшаарей, риурей, иара излаиманшәалоу амқақәа рыла ауаа рылартцарей илшоит хәа ауп.

Ахәтаң 20

Дарбанзаалак ауағы атынчратә еизарақәеи ахеидкылақәеи ахрылархәра азин имоуп.

Азәымзар азәгы мчыла цъара хеидкылак иалатцара калом.

Ахәтаң 21

Дарбанзаалак ауағы ихәынтқарра напхгара атара ихы алаирхәыр илшоит хатала, мамзарғы зхы иақәйтү алхрала иалхыу ахатарнақцәа рыла.

Дарбанзаалак ауағы еғырт зегь реипұш азин имоуп ихәынтқаррағ аматцуратып, аанкылара.

Ажәлар ргәәхәара акәхароуп аихабыра рымчра шыатас иаиуа4 урт ргәәхәара зныпұшуа аамта-аамтала, насғы еилагарада имәәпұгоу алхрақәа роуп.

Алхрақәа мәәпұсуазароуп зегы еицырзеипұшу, еикароу алхратә зинтә шыата инақәыршәаны, маза бжыытирала мамзарғы ауағы ихы дақәйтны ибжыы атира илзыршо даға мәәқәак азыпұшааны.

Ахәтаң 22

Дарбанзаалак ауаажәларратә еилазаара иалахәу ауағы ауаажәларратә маншәалара имазарц азы, иара убас иахәтыр аламыркәрей, ихатара ғиара аиуларци рзы ихы иаирхәарц илшоит аекономикеи ауаажәларрей акультрей рганахь ала имоу азинқәа, амилаттә ғазышәарақәеи адунеижәларбжыаратәи аицхыраарақәеи рыбзоурала иарбан хәынтқарразаалак ашыақәгылашьей абеиарақәа иамои зеипұшроу инақәыршәаны.

Ахәтаң 23

Дрбанзаалак ауағы имоуп аңеи иара иитәхыу аусхк алхрей рзин, насғы изапұтцазароуп иусураз иахәтоу атагылазаашьа бзиақәа, усурада даанымхарцаз дзыхьчаша азингы имазароуп.

Дарбанзаалак ауағы, изинқәа ркны пұкрак хәа камтцакуа иңьабаа иашьашәалоу аңьапұса аиура азин имоуп.

Дарбанзаалак аус зуа ауағы иара ихәтоу, насғы изхаша, ихы итаацарей қанагала изланыкәигаша иңьабаапұса аиура азин имоуп, зны-зынлағ пұсыхәа анимам аамтазы асоциалтә цхыраара иоулароуп.

Дарбанзаалак ауағы азаанаттә еидгылақәа рапұцарей, иара интересқәа рыхьчараз азаанаттә еидгылақәа ралахәхарей азин имоуп.

Ахәтаң 24

Дарбанзаалк апұсшьарей, ипұсшьара аамта иара ишитәхыу аиқаарей рзин имоуп, иусура мшы аркьәғерей ауалафахәы зхыршәаауа изаамтанытәиу апұсшьара мшқәа риурей азин абрахь иналатцаны.

Ахәтаң 25

Дарбанзаалак ауағы, ифатә-ижәтә, ишәтатәы, иғны-игәара, амедицинатә хылапұшрей асоциалтә маншәаларей ухәа зда пұсыхәа имам зегы рганахь ала убри еипұш апұстазаара азин имазароуп иара ихгы итаацарағ ргәабзиарей рыбазарей ирыгмыжькуа иныкәигаларц азы, иара убасғы усурада данаанха, ма даныммазәха, ма ааха бәбәа аниоу, данеибаха ма данажә аамтазы, мамзарғы иара ихарамкуа ихы изныкәымго даныкала имазароуп ахныкәгараз ацхыраара азин.

Анацәеи ахәычкәеи ичыдоу ахылапшреи ацхыраареи рзин рымоуп. Дарбан хәычызаалакгы, аҭаацәарафы диизаргы, днашпәзаргы социалла дыхьчазароуп.

Ахәҭаҭ 26

Дарбанзаалак ауафы аҭара азин имоуп. Аҭара аиура, алагамтәтәи абжьаратәи ирыдамхаргы, хәыда-сада иказароуп. Алагамтәтә ҭара зда пҭсыхәа ыкам акакәзароуп. Атехникатә, ма апрофессионалтә ҭара изтаххалак зеггы ироуртә аҭагылазаашьа ыказароуп. Иреихау аҭарагы, досу илшара зеипшроу ала, иқәманшәалахо зеипшроу еипш изтаххалак зеггы аиура азин рымазароуп.

Аҭара ауафы ихәҭара иназаны аҭиара иацхраауазароуп, иара убасгы ауафы изинкәеи ихадароу ихакәитракәеи рышка икоу ахәтыркәҭара шьтнахуазароуп. Аҭара адунеи ажәларкәа зегь рыбжьареи, цәапшшәахәылеи, хылтцшьтралеи динхатцаралеи еихшоу ауаа ргәпкәа рыбжьареи аилибакаареи, анеибачхареи, аиыызареи ирыцхраауазароуп, насггы Еидтцоу Амилаткәа Реиҭкаара аҭынчра арбәбәаразы имәапнаго аусура иацхраауазароуп.

Аҭаацәа рхәычкәа рыкәра мацнатц азин рымоуп рхәычкәа рзы еибьуп хәа ҭара жкыс ирыпхьазо алхра.

Ахәҭаҭ 27

Дарбанзаалак ауафы азин имоуп акультуратә пҭстазаара иара ишитәхыу алахәхара, аказара гәахәара инатә акатцара, аҭарадырратә прогресс аеалархәра, насггы уи уафы инатә абеиаракәа рхархәара.

Дарбанзаалак анаукатә, алитературатә, ма асахьаркыратә усумтәкәа апҭызтцаз иусумтәкәа рганахь ала имоу ауафышәаратәи аматериалтәи интерескәа рыхьчара азин имоуп .

Ахәҭаҭ 28

Дарбанзаалак ауафы абри Адекларацияҭ зызбахә хәоу азинкәеи ахақәитракәеи инагзаны апҭстазаарафы алартцәара алзыршаша ауаажәларратәи адунеижәларбжьаратәи еиҭкаашьакәа рзин имоуп.

Ахәҭаҭ 29

Дарбанзаалак ауафы аилазаара аҭапхьа идуп еиуеипшым ауалкәа. Убри аилазаара афнытцкоуп иара ихәҭарагы инагзаны пымкрыда иахьҭиауа. Абарт азинкәеи ахақәитракәеи рынагзараан ауафы дпҭызкуа хәа акгы ыкамзароуп, егырт ауаа рзинкәеи рхақәитракәеи иахәтоу ахәтыркәҭара роурц азы, насггы ауафышәара дҭак аҳасабала хра зланы иқәнаргыло азтцаатәкәа рынагаразы, адемократитә еилазаараҭ ауаажәларратә еиҭкаара ашьақәыргылареи азеипш мышхәабзазареи рзы азақәан ишьақәнаргыло пҭкрақәак рыда.

Абарт азинкәеи ахақәитракәеи рынагзара Еидтцоу Амилаткәа Реиҭкаара ахықәккәеи апринципкәеи ирғамгылозароуп.

Ахәҭаҭ 30

Абри Адекларацияҭ иану иарбан хәҭацзаалакгы хаз игоу хәынтқаррак, ма гәпшык ауаа, мамзаргы хәтала азәы абрака зызбахә хәоу азинкәеи ахақәитракәеи рапхьхраз аускәа рымәапгара азин инатәушәа аилкаара иашам.